

נספח ז'

חוקת נציבות האו"ם לפליטים

פרק 1

הוראות כלליות

1. נציב האו"ם העליון לפליטים, הכפוף לסמכותה של העצרת הכללית, יקבל על עצמו את התפקיד של מתן הגנה בינלאומית, בחסות האו"ם, לפליטים המצויים בטווח תחולתה של החוקה הנוכחית ואת החתירה לפתרונות קבועים לבעיית הפליטים באמצעות סיוע לממשלות, ובכפוף לאישורן של הממשלות הנוגעות בדבר, לארגונים פרטיים, כדי לאפשר את חזרתם של פליטים כאלה מרצון למולדתם, או את היטמעותם בקהילות חדשות. במסגרת ביצוע תפקידיו, ובאופן ספציפי יותר כאשר מתעוררים קשיים, ולמשל ביחס לכל מחלוקת בנוגע למעמדם הבינלאומי של אנשים אלה, הנציב העליון יבקש את חוות דעתה של ועדה מייעצת בנושא פליטים, אם תוקם כזו.
2. עבודתו של הנציב העליון תהיה בעלת אופי לא-פוליטי לחלוטין; היא תהיה הומניטרית וחברתית ותתייחס ככלל לקבוצות ולקטגוריות של פליטים.
3. הנציב העליון יפעל בהתאם להנחיות מדיניות שיקבל מהעצרת הכללית או מהמועצה הכלכלית-חברתית.
4. המועצה הכלכלית-חברתית רשאית להחליט, לאחר ששמעה את עמדות הנציב העליון בנושא, להקים ועדה מייעצת בנושא פליטים, אשר תורכב מנציגים של מדינות חברות באו"ם ושל מדינות שאינן חברות בו, ואשר ייבחרו על-ידי המועצה על סמך העניין שהפגינו בפתרון בעיית הפליטים ועל סמך מסירותן לנושא.
5. העצרת הכללית תבחן, לא יאוחר מאשר במושב הסדיר השמיני, את ההסדרים הנוגעים לנציבות, מתוך כוונה לקבוע אם ראוי שיוסיף להתקיים לאחר 31 בדצמבר 1943.

פרק 2

תפקידי הנציב העליון

6. סמכות הנציב העליון תחול על:

- א. (1) כל אדם אשר נחשב לפליט על-פי ההסדרים מ-12 במאי 1926 ומ-30 ביוני 1928 או על-פי האמנות מ-28 באוקטובר 1933 ומ-10 בפברואר 1938, הפרוטוקול מ-14 בספטמבר 1939 או חוקת הארגון הבינלאומי לענייני פליטים;
- (2) כל אדם אשר בשל מאורעות שאירעו לפני 1 בינואר 1951 ובגלל פחד מבוסס להיות נרדף מטעמי גזע, דת, אזרחות או השקפה מדינית נמצא מחוץ למדינת אזרחותו ואינו יכול להיזקק להגנתה של אותה ארץ או שבגלל פחד מבוסס כאמור או מסיבות שאינן נוחות אישית אינו רוצה בכך; או אשר אין לו אזרחות

ומכיוון שהוא נמצא מחוץ לארץ מגוריו הקבועה אינו יכול לשוב אליה או שבגלל פחד מבוסס כאמור או מסיבות שאינן נוחות אישית אינו רוצה בכך.

החלטות באשר לכשירות שהתקבלו עלידי הארגון הבינלאומי לענייני פליטים במהלך תקופות פעילותו לא ימנעו הענקת מעמד של פליט לאנשים העומדים בתנאי ס"ק זה;

סמכות הנציב העליון תחדל לחול על כל אדם שהוגדר בסעיף א' לעיל אם:

- (א) הוא חזר ונזקק מרצונו להגנתה של ארץ אזרחותו; או
- (ב) לאחר שאיבד את אזרחותו, רכש אותה מחדש מרצונו; או
- (ג) רכש אזרחות חדשה, ונהנה מהגנתה של מדינת אזרחותו החדשה; או
- (ד) שב והשתקע מרצונו בארץ שאותה עזב או שמחוץ לה נשאר בגלל פחד מפני רדיפה; או
- (ה) כיוון שהנסיבות שבגינן הוכר כפליט חדלו להתקיים, אינו יכול עוד לטעון כי יש טעמים אחרים, למעט אלה הנוגעים לנוחות האישית, להמשך סירובו להיזקק להגנתה של ארץ אזרחותו. אין להיתלות בסיבות בעלות אופי כלכלי טהור; או
- (ו) בהיותו אדם שאין לו אזרחות וכיוון שהנסיבות שבגינן הוכר כפליט חדלו להתקיים והוא יכול לשוב לארץ מגוריו הקבועה, אינו יכול עוד לטעון לטעמים אחרים, למעט אלה הנוגעים לנוחות האישית, להמשך סירובו לשוב לאותה ארץ;

ב. כל אדם אחר אשר נמצא מחוץ לארץ אזרחותו או, אם אין לו אזרחות כלשהי, מחוץ לארץ מגוריו הקבועים לשעבר, כיוון שיש לו או היה לו פחד מבוסס מפני רדיפה מטעמי גזע, דת, אזרחות או השקפה מדינית, ואשר אינו יכול להיזקק להגנתה של הממשלה של ארץ אזרחותו, או אם אין לו אזרחות כלשהי, לשוב לארץ מגוריו הקבועה, או שבגלל פחד כאמור אינו רוצה לעשות זאת.

7. מובהר כי סמכות הנציב העליון כפי שהוגדרה בסעיף 6 לעיל לא תחול על אדם:

- א. שהוא אזרח של יותר מארץ אחת, אלא אם כן הוא עונה על הוראות הפסקה הקודמת ביחס לכל אחת מהמדינות שהוא אזרח שלהן; או
- ב. המוכר עלידי הרשויות המוסמכות של המדינה שבה הוא גר כמי שמחזיק בזכויות ובחובות הקשורות להחזקה באזרחות של אותה ארץ; או
- ג. הממשיך לקבל הגנה או סיוע מגופים או סוכנויות אחרים של האומות המאוחדות; או
- ד. שביחס אליו קיימות סיבות רציניות להניח כי הוא ביצע פשע שעליו חלות הוראות הסכמי הסגרה או פשע המוזכר בסעיף 6 לאמנת לונדון של בית הדין

הצבאי הבינלאומי או בהוראות סעיף י"ד (2) של ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם.*

8. הנציב העליון יבטיח את ההגנה על פליטים שסמכות משרדו חלה עליהם, וזאת באמצעות:

א. קידום השלמתן ואשרורן של אמנות בינלאומיות להגנה על פליטים, פיקוח על יישומן והצעת תיקונים שיש להכניס בהן;

ב. קידום ביצועו של כל צעד מתוכנן לשיפור מצבם של פליטים ולצמצום מספרם של הזקוקים להגנה, וזאת באמצעות הסכמים מיוחדים עם ממשלות;

ג. סיוע למאמצים ממשלתיים ופרטיים לקדם שיבה מרצון למולדת או היטמעות בקהילות לאומיות חדשות;

ד. קידום קבלתם של פליטים לשטחן של מדינות, בלי להוציא מן הכלל את אלה הנכללים בקטגוריות העניות ביותר;

ה. השקעת מאמץ בקבלת היתר לכך שפליטים יוכלו להעביר את נכסיהם ובייחוד את אלה הנחוצים ליישובם מחדש;

ו. קבלת מידע מממשלות בנוגע למספר הפליטים שבשטחן ולמצבם וכן לחוקים ולתקנות הנוגעים להם;

ז. שמירה על קשר הדוק עם הממשלות ועם הארגונים הבינ-ממשלתיים הנוגעים בדבר;

ח. יצירת קשר, בדרך הטובה ביותר לדעתו, עם ארגונים פרטיים העוסקים בסוגיות הקשורות בפליטים;

ט. סיוע בתיאום מאמציהם של ארגונים פרטיים העוסקים ברווחתם של פליטים.

9. במסגרת מגבלות המשאבים שהועמדו לרשותו יעסוק הנציב העליון בפעילויות נוספות, ככל שייקבעו עלידי העצרת הכללית, לרבות שיבה למולדת ויישוב מחדש.

10. הנציב העליון ינהל את כל הכספים, ציבוריים או פרטיים, שהוא מקבל לצורך סיוע לפליטים, ויחלק אותם בקרב הסוכנויות הפרטיות, וככל שהדבר ראוי בקרב הסוכנויות הציבוריות, שהוא סבור כי הן המוכשרות ביותר לנהל סיוע כזה. הנציב העליון רשאי לדחות כל הצעה שהוא סבור כי אינה הולמת או אשר לא ניתן להשתמש בה. הנציב העליון לא יפנה לממשלות בבקשה לכספים ולא יציג בקשה כללית כזו ללא אישורה מראש של העצרת הכללית. הנציב העליון יכלול בדו"ח השנתי שלו הצהרה בדבר פעילויותיו בתחום זה.

* ראו החלטה 217 (III) A.

11. הנציב העליון יהיה רשאי להציג את עמדותיו בפני העצרת הכללית, המועצה הכלכלית-חברתית וגופי המשנה שלהן. הנציב העליון ידווח מדי שנה לעצרת הכללית באמצעות המועצה הכלכלית-חברתית; הדו"ח שלו ייחשב לפריט נפרד על סדר יומה של העצרת הכללית.

12. הנציב העליון רשאי לקרוא לשיתוף פעולה של הסוכנויות המתמחות השונות.

פרק 3

ארגון וכספים

13. הנציב העליון ייבחר על-ידי העצרת הכללית על-פי מועמדות שתוגש על-ידי המזכיר הכללי. תנאי המינוי של הנציב העליון יוצעו על-ידי המזכיר הכללי ויאושרו על-ידי העצרת הכללית. הנציב העליון ייבחר לתקופת כהונה של שלוש שנים, החל ב-1 בינואר 1951.

14. הנציב העליון ימנה, למשך אותה תקופת כהונה, סגן נציב עליון בעל אזרחות שונה משלו.

15.

א. צוות הנציבות ימונה על-ידי הנציב העליון במסגרת מגבלות ההקצבות התקציביות שיסופקו ויהיה כפוף לו בביצוע תפקידיו.

ב. צוות כזה ייבחר מקרב אנשים המסורים למטרות הנציבות.

ג. תנאי העסקתם יהיו אלה שייקבעו במסגרת תקנות הצוות שאומצו בידי העצרת הכללית והכללים שעליהם הכריז המזכיר הכללי רשמית מכוח תקנות אלה.

ד. כמו כן, תוכל להתבצע היערכות להעסקה של אנשי צוות ללא שכר.

16. הנציב העליון ייועץ בממשלות בארצות מגוריהם של פליטים באשר לצורך במינוי נציגים במקומות אלה. בכל ארץ המכירה בצורך כזה, ימונה נציג שיאושר על-ידי ממשלת אותה מדינה. בכפוף לנזכר לעיל, אותו נציג יוכל לשרת ביותר ממדינה אחת.

17. הנציב העליון והמזכיר הכללי יקבעו הסדרים הולמים לתקשורת ולהתייעצות בנושאים שיש לגביהם עניין משותף.

18. המזכיר הכללי יספק לנציב העליון את כל האמצעים הנחוצים במסגרת מגבלות התקציב.

19. משרד הנציב העליון ימוקם בז'נבה שבשווייץ.

20. משרד הנציב העליון ימומן במסגרת תקציב האומות המאוחדות. אלא אם כן תקבל העצרת הכללית החלטה שונה, שום הוצאות אחרות מלבד הוצאות מנהליות הנוגעות לתפקוד הנציבות לא ייתמכו על-ידי תקציב האומות המאוחדות, וכל ההוצאות האחרות הנוגעות לפעילויות הנציב העליון ימומנו על-ידי תרומות הניתנות מרצון.

21. ניהול הנציבות יהיה כפוף לתקנות הכספיות של האומות המאוחדות ולכללים הכספיים שהמזכיר הכללי הכריז עליהם מכוחן.

22. פעולות כספיות הנוגעות לכספי הנציב העליון יהיו נתונות לביקורת חשבונות בידי ועדת ביקורת החשבונות של האומות המאוחדות, ובלבד שהוועדה תהיה רשאית לקבל דיווחי ביקורת חשבונות מהסוכנויות שלהן הוקצו כספים. הסדרים מנהליים לחזקה על כספים כאלה ולהקצאתם יוסדרו בין הנציב העליון לבין המזכיר הכללי בהתאם לתקנות הכספיות של האומות המאוחדות ולכללים שעליהם הכריז המזכיר הכללי מכוחו.